

ใบไม้ร่วงในชอกตึก:

ชีวิตและสุขภาพของคนเล็กคนน้อย ในชุมชนชานเมืองและปัญหาเชื้อดื้อยา

ภาค หัวหน้าพืช ลือชัย ศรีเงินยวง และภาณุพัฒน์ พุ่มพฤษ
มหาวิทยาลัยมหิดล

LONDON
SCHOOL of
HYGIENE
& TROPICAL
MEDICINE

AMIS
THAILAND
FRESH APPROACHES to the STUDY of
ANTIMICROBIALS in SOCIETY

ជួរអាយុក្នុងប្រជាជនរាជធានី
ប្រើប្រាស់ដៃជើងដែលកំពុង
ប្រែប្រួលទៅវិញទៅមក

กรณีศึกษา: ลุงพล

- ชายชราวัย 88 ปี มีลูก 3 คน ชายสอง หญิงหนึ่ง ลุงเคยมีอาชีพทำสวนผลไม้ และมีฝีมือในการทำขนม
- หลายปีก่อน ลุงเป็นต่อกระดูกต้องรับการผ่าตัด แต่ต่อมาไม่นาน ลุงก็ตาบอดทั้งสองข้าง
- ก่อนที่ลุงพลจะป่วยติดเตียง ลุงมีปัญหาต่อมลูกหมากโต จึงต้องผ่าตัดและใส่สายสวนปัสสาวะ
- ลุงป่วยด้วยสารพัดโรค ทั้งเบาหวาน ความดัน ลมชัก และโลหิตจาง
- ในช่วงปี 2562 ลุงพล เข้าออกโรงพยาบาลถี่ขึ้น เพราะปัญหาการติดเชื้อจากสายสวนปัสสาวะ
- พบว่าลุงติดเชื้อ และพบการดื้อยา ESBL

“เมือง”

ความยากจน และคนเปราะบาง

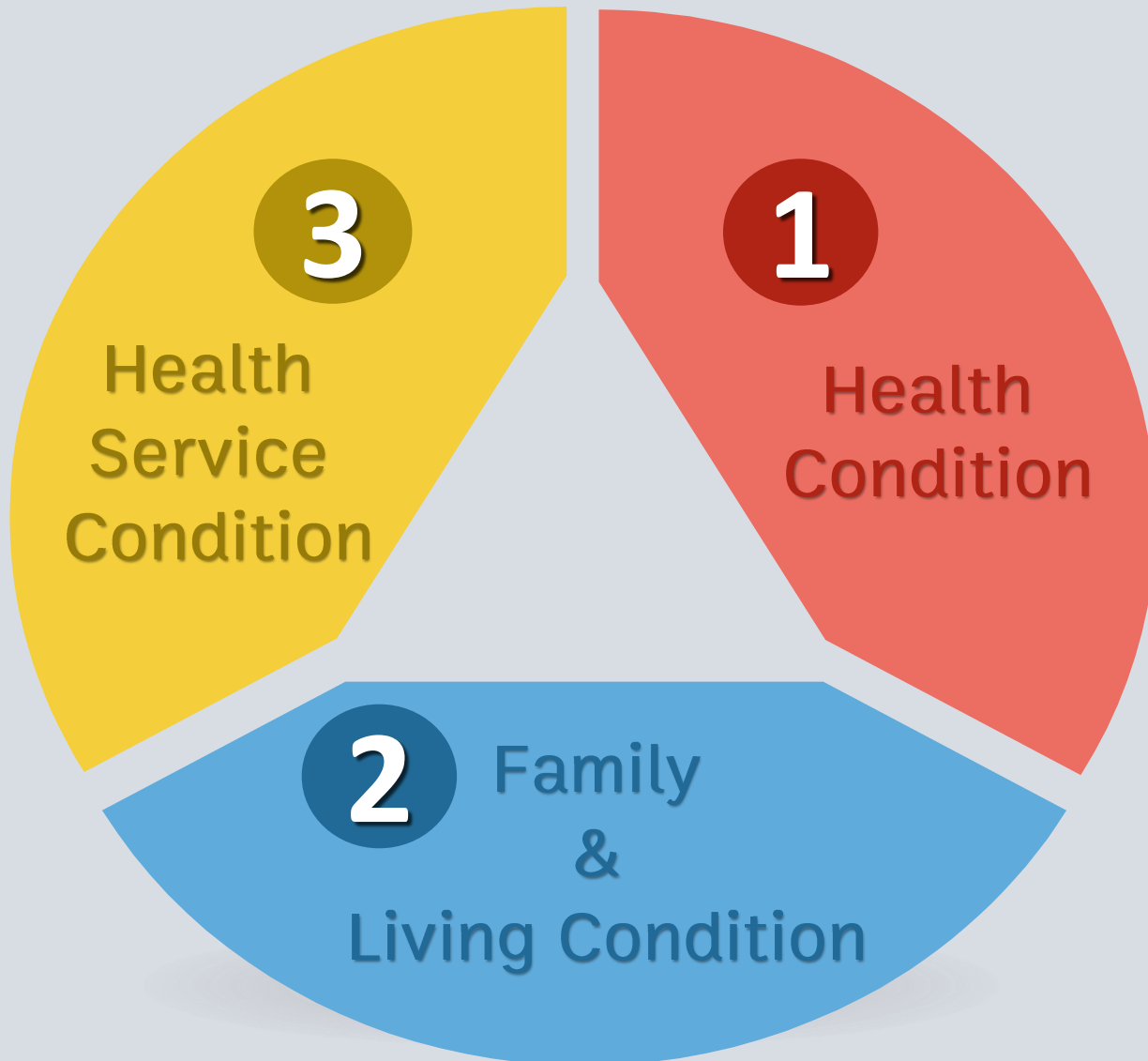
- การเกิดของเมืองนอกจากความเจริญ ความทันสมัย ความสะดวกสบาย และการขยายตัวของเศรษฐกิจ
- สิ่งที่มีมักจะเกิดควบคู่กัน คือ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ยากจน ปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม และปัญหาสุขภาพ
- ความยากจนกับความเปราะบางหลายครั้งมักอยู่ด้วยกัน โดยเฉพาะเมื่อความยากจนซ้อนทับกับการเป็นผู้สูงอายุ ผู้พิการ
- ลักษณะของเมืองที่สำคัญ คือ ความแตกต่างหลากหลาย ที่ทำให้ความสัมพันธ์แบบชุมชนเพื่อนบ้าน และเครือญาติคลายลง

Photo credit: <https://pixabay.com/images/id-1759305/>

ความจน ความเปราะบาง กับปัญหาเชื้อดื้อยา

1

วัยและสุขภาพ เป็นปัจจัยพื้นฐานประการแรก
วัยที่ร่วงโรยโดยธรรมชาติเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย
ที่รุนแรง การป่วยด้วยโรคเรื้อรัง มีอาการ
ซับซ้อน ต้องอาศัยอุปกรณ์ช่วยเหลือ ยิ่งเพิ่ม
โอกาสของการเกิดอาการแทรกซ้อนนำไปสู่การ
ติดเชื้อดื้อยา

2

คุณภาพของการดูแลที่บ้าน/ครอบครัวหรือใน
ชุมชน คือปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วย
ประคับประคอง ให้ความเจ็บป่วยช้าเร็วอย่างไร
ต้นทุนชีวิตและครอบครัวของคนเปราะบางใน
เมือง เป็นสิ่งที่เป็ปัญหา มาก การขาดคนดูแล
ล้วนทำให้คุณภาพการดูแลที่บ้านวิกฤติงายขึ้น

3

การเข้าถึงของระบบบริการสุขภาพทั้งระดับ
ปฐมภูมิและเชื่อมต้อถึงบริการทุติยภูมิใน
โรงพยาบาลเป็นเรื่องสำคัญ การ
ประคับประคองผู้ป่วยเหล่านี้ ในบริบทของ
เมือง การทำให้ระบบบริการเชื่อมต้อ
ครอบคลุม และเข้าถึงได้ง่าย เป็นเรื่องที่ท้าทาย

ข้อเสนอแนะ

○ บทเรียนนี้สามารถถอดย่อได้อย่างน้อยสามมิติ

- “มิติของการปฏิบัติการ” การพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิในพื้นที่เขตเมืองให้ครอบคลุม ทัวถึง และมีประสิทธิภาพ
- “มิติของนโยบาย” การขับเคลื่อนนโยบายและแผนปฏิบัติการเชื่อดื้อยาของประเทศ ควรต้องขยายขอบเขตให้มีความสำคัญกับกลุ่มเปราะบางในเมืองอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น
- “มิติของกระบวนการทัศน์” ปัญหาเชื่อดื้อยาในบริบทชีวิตของกลุ่มคนจน คนเปราะบาง ในเมือง คืออาการที่เป็นผลของเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ของสังคมที่สะสมต่อเนื่องมา การแก้ปัญหาเชื่อดื้อยาจึงไม่ใช่ปัญหาเชิงเทคนิคแต่ต้องอาศัยกรอบทัศน์ะเชิงระบบ

